

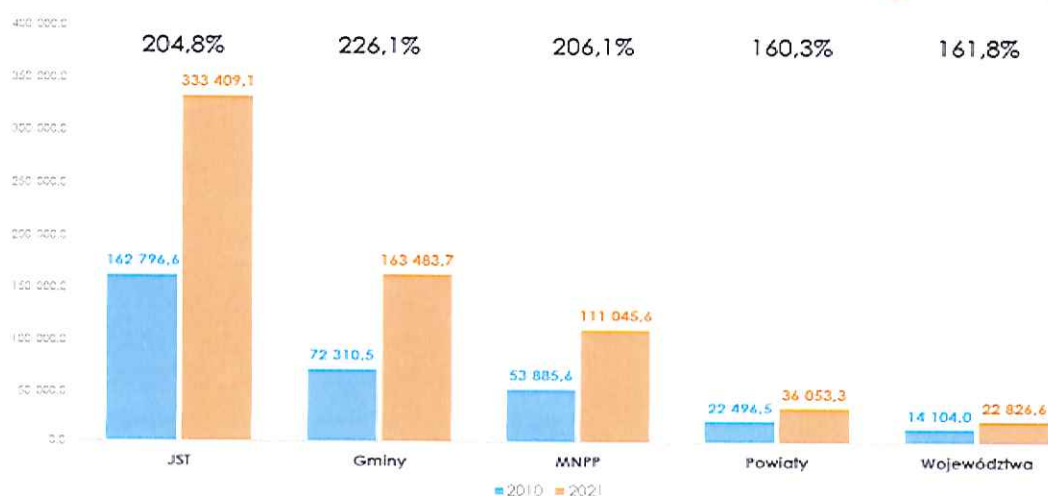
Stanowisko
Zarządu Związku Województw RP
z dnia 11 maja 2023 r.

*w sprawie podjęcia stosownych działań wzmacniających dochody JST w celu zapewnienia
możliwości realizacji zadań statutowych województw*

Wszystkie jednostki samorządu terytorialnego (tj. gminy, powiaty, miasta na prawach powiatu jak również województwa) mają znaczący wpływ na zwiększanie potencjału społeczno – gospodarczego Polski, wyrażające się wzrostem Produktu Krajowego Brutto. Należy jednak podkreślić, że przydzielone samorządom regionalnym zadania, zarówno w momencie ich tworzenia, jak i w okresie ich ponad dwudziestoletniego funkcjonowania nie znalazły odzwierciedlenia w przyjętym dla tej jednostki samorządu terytorialnego systemie finansowym. Dodatkowo, obecnie w czasie utrzymującej się wysokiej inflacji i rosnących wraz z nią kosztów wykonywania zadań statutowych wszystkie jednostki samorządu terytorialnego, w tym samorzady województw odczuwają osłabienie finansowe.

Dynamika dochodów wszystkich jednostek samorządu terytorialnego w 2021 roku, w porównaniu do roku 2010 wyniosła **204,8 %**, z tego: w gminach **226,1 %**, w miastach na prawach powiatu **205,9 %**, w powiatach **160,3 %**, natomiast w województwach **161,8 %**.

Dynamika dochodów JST w latach 2010 i w 2021 (mln zł i %)

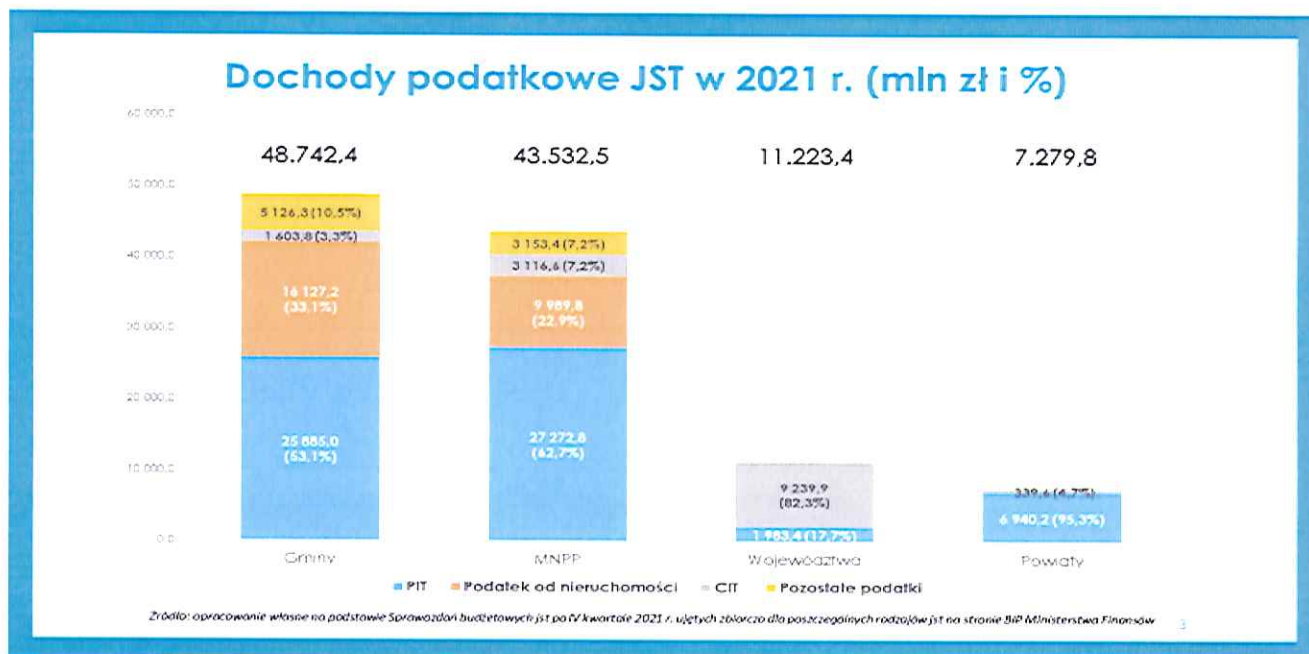

Źródło: Ministerstwo Finansów Sprawozdanie z wykonania budżetów j.s.t.

Samorządy województw otrzymały największy udział w dochodach podatkowych od osób prawnych, które charakteryzują się wysoką wrażliwością na wahania koniunktury. Jednocześnie regiony nie mają żadnego wpływu na kształtowanie wysokości dochodów z tego tytułu a uszczuplenia (zmniejszenia) w tych dochodach nie są samorządom rekompensowane.

O niestabilności dochodów z tytułu udziału we wpływach z podatków dochodowych decyduje między innymi zmieniający się wachlarz ulg podatkowych.

Wprowadzone w latach 2019-2022 zmiany w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych, zmniejszające obciążenia podatkowe obywateli, spowodowały ubytek bieżących dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego. Zgodnie z przedstawionymi, w ocenie skutków regulacji, rządowymi szacunkami, w latach 2023-2031 ubytek dochodów dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego wyniesie ponad 11 mld zł, z czego w samorządach województw ponad 358 mln zł. W celu zrehabilitowania utraconych dochodów własnych samorządów województw ich **udział w podatku dochodowym od osób fizycznych (PIT) winien być zwiększony z 1,6 % do 3,19 %**. Powyższe było wcześniej podnoszone przez Zarząd Związku Województw RP w stanowisku z dnia 8 kwietnia 2022 r.

Dodatkowo, widoczny nominalny spadek udziału dochodów z PIT, z kwoty 56,1 mld zł w roku 2019 do zaplanowanej na rok 2023 kwoty 51,7 mld zł, przyczyni się do dalszej eskalacji ubytku dochodów jednostek samorządu terytorialnego z tytułu udziału w PIT.

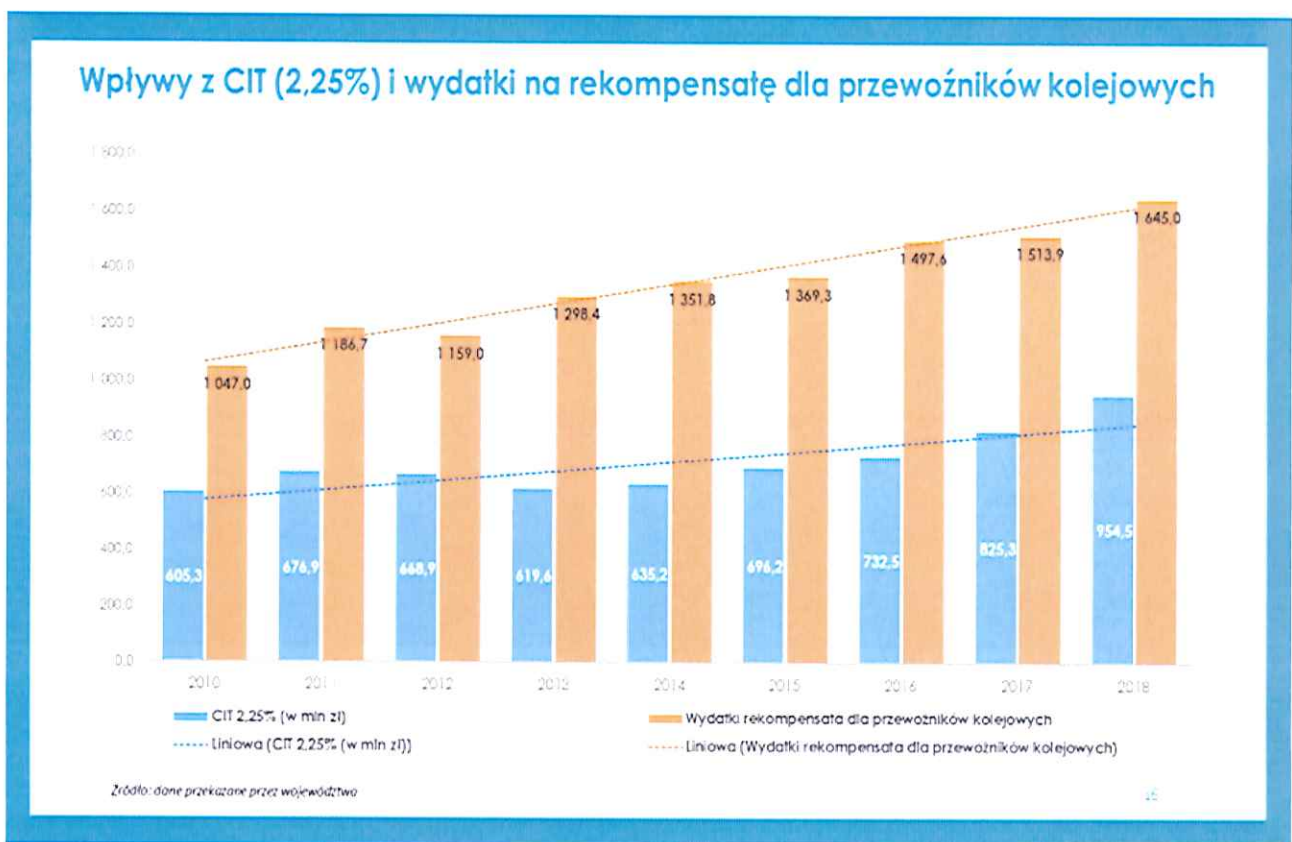
Jednocześnie w ramach realizacji zadań statutowych samorządów województw rekompensaty wymagają zadania związane z:

1. organizowaniem i dotowaniem kolejowych przewozów regionalnych - „luka przewozowa”;
 2. finansowaniem zadań oświatowych - „luka oświatowa”;
- jak również

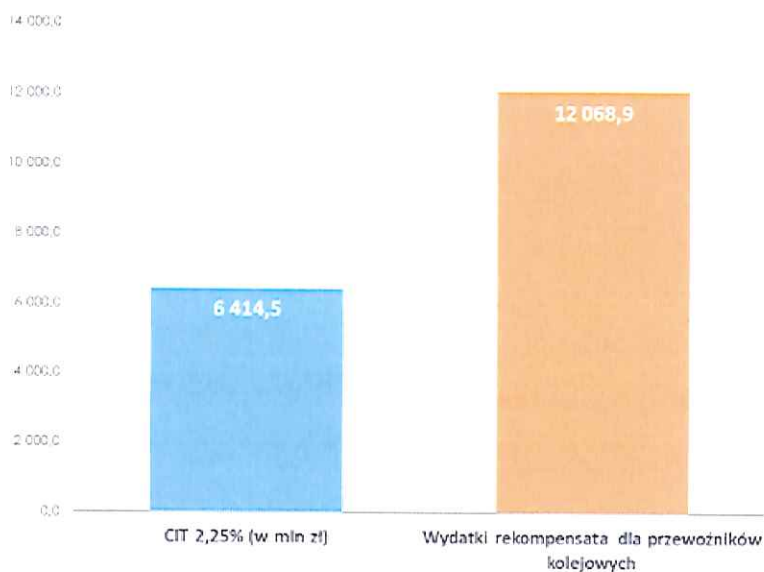
3. prowadzeniem szpitali dla, których organem tworzącym jest samorząd województwa - „luka zdrowotna”.

Ad.1.

Organizowanie wojewódzkich kolejowych przewozów pasażerskich jest zadaniem własnym województw. Od 2004 r. podstawowym źródłem finansowania zadania są dochody własne województwa, w tym dochody uzyskiwane z tytułu zwiększonego udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych CIT. Ustawą o publicznym transporcie zbiorowym na organizatora przewozów został nałożony obowiązek do rekompensaty straty poniesionej przez przewoźników w związku ze świadczeniem usług publicznych w transporcie kolejowym. Udział we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych CIT jest nieadekwatny do nakładów ponoszonych na dofinansowanie przewozów kolejowych i ta dysproporcja stale utrzymuje się na dużym poziomie. W skali całego kraju, łącznie w latach 2010-2018 „luka przewozowa” wyniosła 5,6 mld zł.

Łącznie w latach 2010-2018 różnica 5.654,4 mln zł

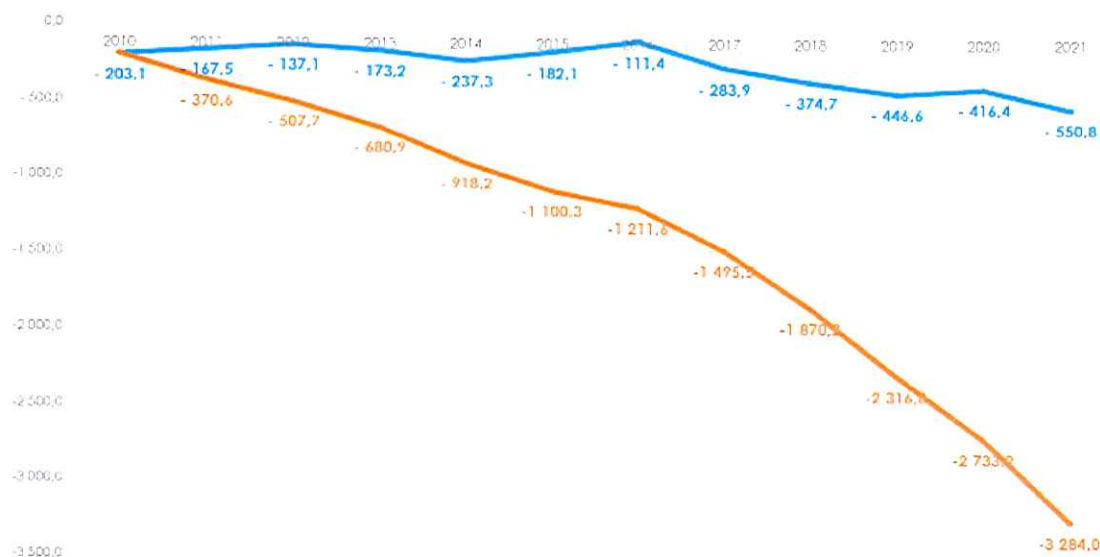
Zródło: dane przekazane przez województwo

17

Ad.2.

Kolejną kwestią znacząco pogarszającą kondycję finansową JST są rosnące wydatki na oświatę oraz zbyt niski poziom subwencji oświatowej. Czynniki te spowodowały, że w latach 2010-2021 wystąpiła skumulowana „luka oświatowa”, która wyniosła 3,3 mld zł.

Luka „oświatowa” Województw działy 801+854 (rocznie i skumulowana) w mln zł

Zródło: Ministerstwo Finansów Sprawozdania z wykonania budżetów j.s.t.

18

Ad.3.

Samorządy Województw wnoszą o wsparcie finansowe zadań dotyczących ochrony zdrowia realizowanych przede wszystkim przez samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej, dla których organem tworzącym jest samorząd województwa.

Wydatkowane przez Województwa środki na wsparcie działalności bieżącej podmiotów leczniczych, skumulowane w latach 2010-2020, wyniosły **1.557 mln zł**, z czego na:

- pokrycie ujemnego wyniku SPZOZ przeznaczono	995,2 mln zł
- dokapitalizowanie spółek (pokrycie strat)	173,4 mln zł
- spłatę poręczonych kredytów/pożyczek	122,9 mln zł
- umorzenie udzielonych pożyczek wraz z odsetkami	285,4 mln zł

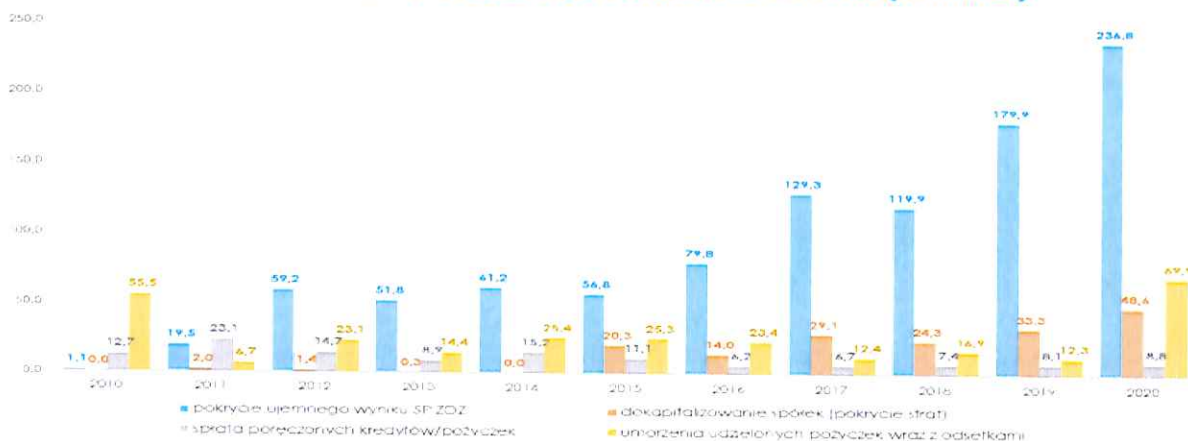
Należy podkreślić, że zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, samorzady regionalne nie są zobowiązane do finansowania świadczeń opieki zdrowotnej - obowiązek ten spoczywa na Narodowym Funduszu Zdrowia. Niniejsze potwierdza wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 listopada 2019 r., który powołując się na art. 68 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, podkreśla, iż zapewnienie równego dostępu obywateli do świadczeń opieki zdrowotnej jest obowiązkiem władzy publicznej.

Funkcjonowanie mechanizmów gwarantujących to prawo reguluje wyżej przywołana ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, zgodnie z którą środki przeznaczone na te świadczenia gromadzone są w Narodowym Funduszu Zdrowia, a podmiotami zobowiązanymi do ich finansowania są właściwi ministrowie lub NFZ. Wobec powyższego, finansowanie świadczeń opieki zdrowotnej nie jest zadaniem własnym jednostki samorządu terytorialnego.

Ponadto, na dzień 31.12.2021r., szpitale, dla których organem tworzącym są samorzady województw wykazały zadłużenie na kwotę **2,8 mld zł**.

Na przestrzeni lat, pomimo kilkakrotnie przeprowadzanych restrukturyzacji zadłużenia, zobowiązania SP ZOZ nie malały a wręcz miały tendencję zwyżkową. Uwzględniając jednocześnie rosnącą wysokość środków przeznaczanych przez Województwa na pokrycie ujemnego wyniku szpitali: w roku 2010: 1,1 mln zł, a w roku 2020: 236,8 mln zł, należy wnioskować, iż jednostki te w najbliższych latach nie będą w stanie wypracować takich nadwyżek finansowych, które pozwoliłyby na redukcję zadłużenia.

Środki na ochronę zdrowia w latach 2010-2020 (w mln zł)

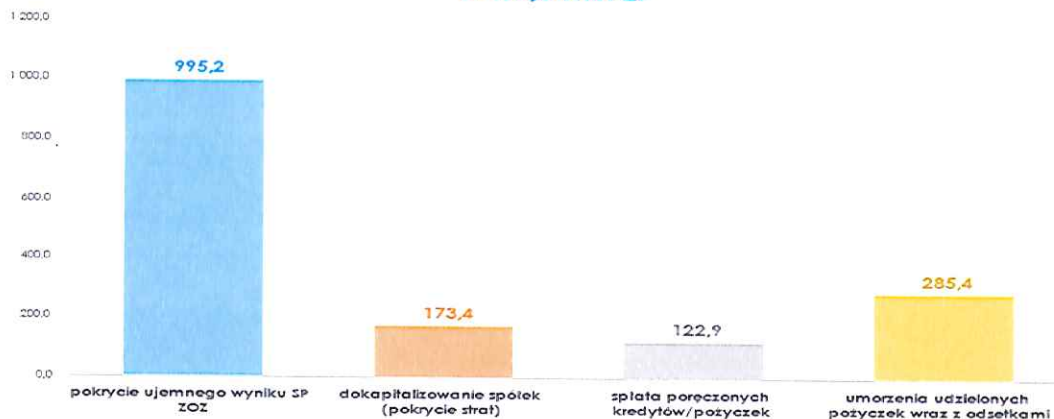

Źródło: dane, które województwa przekazały na potrzeby analizy firmy „Farmedia”

20

Środki na ochronę zdrowia w latach 2010 -2020 skumulowane (w mln zł)

1.557,0 mln zł

Źródło: dane, które województwa przekazały na potrzeby analizy firmy „Farmedia”

21

W związku z powyższym Zarząd Związku Województw RP, wnosi o pilne podjęcie działań zmierzających do zapewnienia źródeł pokrycia stale rosnących wydatków na zadania statutowe samorządów województw oraz wprowadzenie mechanizmu rekompensaty samorządom województw ubytku w dochodach własnych, wynikającego ze zmian ustawowych.

Olgiard Geblewicz

Prezes Zarządu

Związku Województw RP